

Teatrul la mare și la munte

Ca în fiecare an, imediat după căderea ultimei cortine din stagiunea abia încheiată, teatrele au pornit pe drumurile care duc spre pitoreștile stațiuni montane sau spre țărmul mării, în întâmpinarea a mii și mii de noi spectatori.

În dorința de a schița o imagine a prezenței teatrului în aceste locuri (calitatea spectacolelor, modul în care se îmbină factorul educațional cu cel recreativ, într-un cuvânt, tendința de a se imprimă personalitate stagiunii estivale), colaboratorii noștri Bogdan Ulmu și Ionuț Niculescu au întreprins un turneu „de sondaж” reportericesc pe urmele marilor și micilor evenimente teatrale ale vacanței.

Iată, în rândurile ce urmează, câteva dintre impresiile și constatările lor.

...Pe litoral

Trăiesc, după popasul documentar pe litoral, un sentiment ușor paradoxal: am ieșit din agitația și „bombardamentul” cultural de acolo cu un carnet dolidora, în care am consemnat zeci de manifestări artistice, sute de nume și mii de impresii; și, toluși, recitându-le, rememorându-le, efectuând trierea specifică lucrului la masa de scris — la temperatură neutră — îmi dau seama că profuziunea este mai degrabă formală.

Am plecat pe litoral, dorind să elucidez raportul dintre

antrena și filiala județeană O.N.T.; se propunea, chiar, organizarea unui festival al comediei și tragediei antice; ș.a.m.d. Nu vreau să par depreciativ; însă, mărturisesc că nu am remarcat anul acesta — comparativ cu stagiunile anterioare — nici un salt calitativ al stagiunii estivale dobrogene. Animatorii culturali locali au depus, vizibil, eforturi în organizarea ramificat-cantitativă a programului de vară. Dar acestor eforturi le lipsește, parcă, o încununare pe măsură. Absentează, anul acesta, de pe litoral, ideile.

*S-au născut, aici, și s-au desfășurat chiar pe malul mării, în anii din urmă, o seamă de spectacole, fiecare în felul său, unic (mă refer la montările cu *Medeea* și *Ifigenia în Taurida* după Euripide); au fost inițiate, de asemeni, câteva încercări de sunet și lumină; Radioteleviziunea a organizat — în colaborare cu Teatrul din Constanța — transmisia în direct a unor spectacole teatrale (*Geamandura* lui Mușatescu, spre exemplu); un popular autor dramatic cum este Gheorghe Vlad a scris, la comanda teatrului, o piesă inspirată din viața marinarilor (*Lupii de mare*); studioul instituției a realizat o serie de reprezentații de binemeritat succes și încununate cu premii la Gala recitalurilor dramatice de la Bacău (*Nu, nu regret nimic* sau *Hai la nouri de vinzare!*); ș.a. Nici anul acesta, Teatrul conștânțean nu a renunțat la inițiative similare; atita doar că ele au apărut ceva mai palide.*

intenții și realizări,

măsura în care propunerile, sugestiile și gândurile, foarte interesante, vehiculate în cadrul colocviului conștânțean din primăvara aceasta, axat pe tema Actualității repertoriului estival și funcției lui educative, au fost puse în aplicare. Se conchidea, în cadrul aceluși simpozion (vezi și revista „Teatrul”, nr. 4/1976), că spiritul nu are vacanță, că, marea fiind o „fereastră către străinătate”, exigențele locale trebuie să fie superioare, neconcesive, iar în găsirea unor forme de spectacol caracteristice ar fi bine dacă s-ar

— Am organizat, nu demult, o seară omagială Ion Creangă, prilejuită de a 150-a reprezentatie cu dramatizarea lui George Vasilescu după *Soacra cu trei nurori* și, totodată, de împlinirea a 100 de ani de la nașterea... povestirii — m-a informat Romeo Profit, secretarul literar al teatrului. Seara a fost prezidată de către academicianul Șerban Cioculescu. De asemeni, pe data de 27 august, am organizat o manifestare asemănătoare, un spectacol festiv cu poemul lui Grigore Sălceanu *Tropaeum Traiani*, precedat de un simpozion la care au participat academicienii C. Giurăscu și Emil Condurachi.

— Ce mai cuprinde

afișul estival

al teatrului dumneavoastră ?

— Obiectivul principal al sezonului este afirmarea și stimularea dramaturgiei originale. Astfel, am avut recent premiera cu comedia lui Aurel Baranga *Opinia publică*; alternativ, mai prezentăm publicului *Ultima cursă* de Iloria Lovinescu (cu Ștefan Iordache în reprezentatie), *Tache, Ianke și Cadir* a lui V. I. Popa, *Gaițele* de Al. Kirilăscu și *Lupii de mare*.

— Iar din repertoriul universal ?

— Continuăm să jucăm celebra comedie shakespeariană *Nevestele vesele din Windsor*, *Casa Bernardei Alba* a lui Garcia Lorca și *N-am ucis* de J. Robert, J. Duvivier și H. Jeanson.

— Atii ?

— Ne lipsește, din păcate, spectacolul estival, în adevăratul sens al cuvintului; de asemenea, cel inspirat din tragedia antică. Problema n-a putut fi rezolvată nici anul acesta, din cauza condițiilor materiale.

— Într-adevăr — mi-a confirmat ulterior Sandu Simionică, actor și secretar de partid al teatrului — nu sînt asigurate încă toate condițiile pentru buna desfășurare a spectacolului. Apoi, simțim nevoia unei stații de traducere a textelor la casacă, pentru turiștii străini — aceștia, prezenți în număr mai mare la spectacolele în limba germană (ale teatrului liric), eri la cele prezentate de Ansamblul „Briulețul”.

— Dar, dincolo de aceste neajunsuri — sperăm, remediabile — ce-i lipsește încă acestui teatru (și acestui oraș) pentru a se impune în contextul artistic național ?

— Știi foarte bine : 1) animatorul ; 2) tinerețea.

Într-adevăr ! Am realizat mai bine acest lucru mai ales după ce am văzut, la sediu,

două din stagiunea trecută (*N-am ucis* și *Gaițele*) și una recentă, a cărei premieră a avut loc în august : *Opinia publică*. Prima, regizată de tânărul Silviu Purcărete ; celelalte — de mai experimentatul Gh. Jora. Textele sînt — nu mai e nevoie să o spun — meritorii. Primul, prezentat în premieră pe țară, propune (cu un admirabil meșteșug) tema nereșnunțării, în timp, la Marele Ideal ; a păstrării solidarității și credinței peste ani, indiferent de obstacolele pe care viața ni le poate așterne în cale. Celelalte două sînt comedii reprezentative ale dramaturgiei noastre, jucate atît de mult încît nu mai au nevoie de prezentare. Toate cele trei spectacole au beneficiat de distribuții foarte bune (Ileana Ploșcaru, Agatha Nicolau, Aurora Simionică, Lucian Iancu, Emil Birlădeanu, Sandu Simionică ș.a.) ; și totuși au fost văduvite de ceva : *sclipirea*. Poate, fiindcă au fost jucate de prea multă vreme, iar actorii au simțit nevoia să „îngroașe” (George Stancu, Constantin Guțu și chiar Virgil Andriescu) ; poate, fiindcă ultima nu era încă rodată (am văzut spectacolul la avanpremieră !) ; poate, pentru că unele distribuiri au fost nepotrivite în cele două montări de comedie (Longin Mărtoiu, Viorica Lipan-Petre, Ion Andrei) ; poate...

În orice caz, din informațiile culese, am tras concluzia că, în stagiunea viitoare, colectivul constăntean a hotărît să facă un sensibil salt artistic. În adevăr, repertoriul sporște în calitate și diversitate : se vor monta *trei premiere pe țară* (o piesă care dezbate probleme de etică familială, scrisă de un constăntean, Eugen Lumeziannu, intitulată *Tatăl nostru, uncori* ; un nou text al lui Dan Tărbilă — creat la comanda teatrului — *Marele soldat* ; și piesa lui Osvaldo Dragun, *Maria și fiii ei*) și încă alte trei texte de mare interes : *Andromaca* lui Racine, *Soldatul fanșaron* de Plaut și un scenariu-colaj din schițele, nuvelele și teatrul lui I. L. Caragiale. Apoi, alături de cei doi regișori „stabili” ai teatrului, Ion Maximilian și Gheorghe Jora, vor mai lucra, ca invitat, Alexa Visarion și, ca proaspăt angajat, Silviu Purcărete (care, în septembrie, își termină stagiul miliar). În fine, regizorul Gh. Jora vrea să reia, în viitorul sezon de vară, ciclul spectacolelor antice de pe faleză, nădăjduind că forurile locale vor încuviința în acest scop investițiile materiale necesare construirii unui podium din beton în vecinătatea Cazinoului. Sînt suficiente motive care mă îndreptătesc să cred că viitorul reportaj estival (din 1977) va avea un ton mai satisfăcător (și mai satisfăcut).

Dar, viața artistică a litoralului — vara — nici nu începe, nici nu se termină între pereții Teatrului de dramă și comedie. Ea mai include, într-o ordine și o selecție neprecise, un mare număr de

turnee,

sosite aici din toate colțurile țării. Firește, pe primul plan, în preferințele publicului, se găsesc spectacolele din București. În perioada în care mă aflam pe litoral, fuseseră, erau sau urmau să sosească, Naționalul bucu-reștean (cu *Coana Chirița* și *Moartea ultimului golan*), Teatrul „Nottara” (cu *Carambol*), Giuleștii (cu *Zodia Gemenilor*), Teatrul Mic (cu *Mania posturilor*), Teatrul de Comedie (cu *Jocul dragostei și-al întimplării* și *Nic-Nic*), Teatrul „Vasilescu” (cu *Siciliana*, *Mitică Popescu*, *O fată imposibilă*). După cum se vede, o adevărată microstagionă bucu-reșteană. De asemeni, gusturile iubitorilor de muzică erau satisfăcute, pe lângă Teatrul liric din Constanța, de cel muzical din Brașov, de secția de estradă a Teatrului „Davila” din Pitești, de Ansamblul „Ciprian Porumbescu” din Suceava (cu *Sofia Vico-veanca*). Ansamblul național folcloric din Cuba, Cenaclul „Flacăra” al tineretului revoluționar, Cenaclul „Amfiteatrul artelor” etc.

Numeroasele afișe anunțau expoziții de artă plastică; am reținut, dintre acestea, pe cele ale scenografei Elena Fortu (care a expus în hotelul Hotelului „Perla” din Mamaia) și lucrările de design vestimentar semnate de... o posibilă scenografă, Leontina Mailatescu. Nu lipseau nici manifestări vag-spontane (spectacole de gală — prezentarea filmelor *Osinda* și *Pintea*, cu participarea interpreților principali, seri de poezie), ori altele, dubioase, greu de încadrat între limitele bunului-gust („șuşanele” cu actori veniți în concediu, Narghita și cei trei necunoscuți. Patata, umoriști obscuri, estradiști care cântă la taverne). Numai marea știe să îmbine atâtea genuri, stiluri, regiuni, valori, să imprime periodic peisajului său cultural atîta policromie. Și numai reflexele ei azurii știu să răspundă la întrebarea: cînd va poposi aici, în apropierea locurilor pe care s-a născut tragedia antică mondială, rupînd tradiția genului exclusiv deconectant, un spectacol grav, răscolitor, tulburător ? Sau, poate, nu numai ele...

Cînd lumea-i o scenă

(la figurat), oameni-s actori, regizori, dramaturgi (la propriu). Cel puțin, asta-i sen-

zația pe care o am de cîte ori vin la mare : la fiecare doi metri întîlnesc un cunoscut. Ca la Gala recitalurilor de la Bacău. Plec dimineața la Schitu, lîngă Costinești. Ajung în centrul satului : într-o curte, Marin Moraru, Mihai Pălădescu și Constantia Diplan joacă... tabinet (?)... Știu că chibiții sînt dezagreabili, așa că trec mai departe. Dintr-o curte iese Hetty Stürmer, cu geamantanele ; pleacă la Văliug — marea nu i-a priit. Trec apoi peste un cîmp arat, traversez calea ferată, mă înțep într-un măcăciue și ajung pe o plajă, cuceritoare prin frumusețea ei nudă : Boris Petroff tocmai intră-n apă. Mai încolo, Eugenia Bassa-Crișmaru poartă nu dialog familial cu Gheorghe Crișmaru. Nu vreau să-i deranjez. Lîngă ei, Sanda Toma este preocupată exclusiv de cura heliomarină. Încerc un dialog pe teme teatrale, deși nimeni nu vrea să abordeze acest subiect. Măcar vara...

— Ce faceți în vacanță, Sanda Toma ?

— Dar nu sînt în vacanță. Am venit cu *Nic-Nic* în turneu. Al optulea an, la mare, cu acest spectacol, care a atîns aproape șase sute de reprezentații.

— Nu simțiți nevoia să veniți aici, în turneu, și cu alteceva ?

— Evident că mi-ar face plăcere să mai schimb repertoriul ; dar impresia mea e' că lumea nu vrea, vara, decît să se distreze...

Fiind mai tînăr și, deci, mai naiv, nu-i împărtășesc opinia...

— ...am argumente : un spectacol pe care-l iubesc foarte mult — *Mutter Courage* — nu a putut ieși niciodată din București. Lumea nu mai vrea să vadă azi război, mizerie, zădrențe. Generația tînă ră acceptă doar tragicomedia. Dar nu e momentul să discutăm tocmai aici această spinoasă problemă...

— Dar ce vă preocupă aici ?

— Banalul : croșetez, gătesc, citesc...

Trec, din Schitu, alături, la Costinești. Plaja e foarte aglomerată. Foarte mulți tineri. Mă retrag la braserie, să-mi fac ordine în însemnări. Trec pe lîngă mine Cătălina Buzoianu și Păpîl Panduru, cu copilul. În fugă, îmi spun că vin de la munte, unde au stat 17 zile. Păpîl a avut filmări.

— Ce se-aude cu *Handicap*-ul ?

— Reiau la toamnă repetițiile !

La masă, Bogdan Mușatescu bea bere. Mai încolo, Irina Bîrlădeanu ; lîngă ea, Ovidiu Iuliu Moldovan umflă o saltea. Mă apropii de el.

— Îți place la Costinești ?

— Da. De șapte, opt ani vin aici. Deși „stau” la Schitu. Dacă vrei, consecvența mea are niște considerente sentimentale. Este, apoi, un loc eliberat de convenții și conveniențe. Fac doar ceea ce-mi face plăcere să fac : stau la plajă, joc tenis, citesc ; seara mă duc la spectacolele colegilor. Atmosfera de tinerețe de-aici e tonifiantă...

— „Aii vrea, desigur, s-o regăsești și-n teatru.

— Ai vorbit eu cuvintele mele.

— Și, la toamnă, ce vei începe ?

— Sper că filmările cu Veroiu la *Ultima noapte* după Camil Petrescu. Apoi, voi pleca în R.D.G., cu *Richard al III-lea* și *Valiza cu fluturi*.

— Și...vise ?

— Visez să joc „un” Shakespeare în regia unui tânăr director de scenă : Visarion, Micu, Mancea... Și să realizăm, la sala a III-a a Naționalului, împreună cu Albușescu, Vali Seciu, Jeanot Marinescu (care s-a transferat la noi), spectacolele pe care le gândim de multă vreme...

Iau autobuzul spre Constanța. Odată cu mine s-a urcat Iulian Vișa, care îmi spune, bucuros, că va pleca în turneu în Polonia.

— Și după aceea ?

— Voi monta *Richard al II-lea*.

Măninc la „Furnica” ; aici mă-ntilnesc cu Ion Buleandră și Kitty Stroescu. Frigăruia de batal face toate paralele. Plec. La chioșcul de ziare, firește, coadă. Vreau să cumpăr „Litoral”-ul, suplimentul ziarului local. Mă ajută Hamdi Cerchez, care e de multă vreme la rînd. Intrăm în vorbă.

— Cum îți petreci concediul ?

— Tot cu teatrul. Stau pe plajă și învăț rolul din *Puntila...* lui Brecht, pe care-l repet cu Mărăscu. Este pentru prima oară în cariera mea de actor cînd joc, paralel, două roluri principale.

— Nu prea înțeleg...

— Nici eu !..

Rîde. Apoi îmi explică.

— Uite, în fiecare seară, înainte de începerea reprezentației, vom întreba publicul : cine vreți să joace azi pe *Puntila* — eu sau Valeriu Săndulescu ? Iar celălalt îl interpretează pe Matti. E un experiment, nu ?

— E ! Trebuie să iasă ceva interesant.

Îi mulțumesc pentru ziar. Îl deschid. Pe pagina a doua, un interviu cu Dem. Rădulescu. Aflu că a venit cu *Siciliana* a șasea oară... E foarte mulțumit de colaborarea cu Teatrul „Vasilescu” (repetă acum *Bomba zilei*, în regia lui Nicolae Frunzetti, cu care speră să vină la anul pe litoral)... își mărturisește pasiunea pentru nămol... iar în toamnă va avea loc premiera filmului după *Travesti-ul* lui Baranga, în care joacă un rol care-i place. Inchid ziarul. Vreau să beau o cafea. Dar apare dramaturgul Emil Poenaru, specialist în cafele. O beau, deci, la el (stă în Constanța, la o gazdă).

— Vă mulțumesc pentru invitație, tovarășe procuror !

— Nu sînt procuror, sînt conferențiar universitar la Brașov și predau o materie foarte frumoasă — Socialismul științific.

— Ce „cazuri” ați mai descoperit ?

— Cazul dacic. Mă pregătesc aici, fiindcă am liniște, pentru Congresul Mondial de

Tracologie, unde voi prezenta o exegeză matematică a Sanctualelor de la Sarmisegetuza. Avem monumente care ne dovedesc clar că înțelepții daci au descoperit cel mai exact calendar din lume.

— Și descoperiri teatrale n-ați mai făcut ?

— Ba da. L-am redescoperit pe Burebista într-o piesă care, probabil, va intra în repetiții la TV. De asemeni, finisez un text al cărui titlu provizoriu este *Să nu te temi de întrebări*. Aș vrea să mi-l pună tot Tocilescu...

Dar... impresiile sînt ca semințele : nu te oprești pînă nu le ronțai pe toate. Îmi impun, deci, să pun capăt acestor stări, opinii și discuții fugare. Nu înainte, însă, de a vorbi și despre

stagiunea estivală invizibilă

(și încă inexistentă) a litoralului, pe care mi-au „propus-o” locurile, atmosfera, pitorescul dobrogean. Astfel, imaginația mea a urmărit, în contextul acestei stagiuni paralele, iluzorii, dar posibile, o premieră dată de unul dintre teatrele noastre importante, pe litoral (două dintre ele — „Nottara” și Mic — au prezentat, în stagiunea trecută, premiera reprezentațiilor *Patru lacrimi* și *Mania posturilor*, la Slobozia și, respectiv, Focșani ; nu văd de ce tot ele, sau altele, n-ar putea repeta, la anul, experimentul, aici). De asemeni, stagiunea visărilor mele mai include trei spectacole de sunet și lumină — la Acvariul din Constanța, la cetatea Histria, la monumentul de la Adamclisi — și o reprezentație cu *Ovidiu* de Alecsandri, în cadrul Muzeului de arheologie din Constanța. În continuare, la Muzeul de artă populară văd jucîndu-se o comedie scrisă special pentru teatrul de aici ; la sediul colecției de pipe și ceasuri — ...o piesă de Agatha Christie ; la expoziția de numismatică — un colaj din fragmentele despre bani, existente în lucrările shakespearceene ; la Muzeul Marinei — *Revolta de pe Caine* a lui H. Wouk ; la Muzeul Mării — un recital de poezie (universală) dedicată acestei veșnice muze ; la Muzeul de Artă, pe bandă, simultan cu vizitarea expoziției, extrase din cele mai frumoase eseuri dedicate picturii (spre exemplu, Ortega y Gasset, Brion, G. Oprescu) ș.a.m.d.

Invizibilă — și imaginară — acum, sper să văd această stagiune, la anul, măcar parțial, concretizată. Fiindcă iarna (ca și noaptea) e un sfetnic bun...

Bogdan Ulmu